

Predsjednik Vlade provodi pogrešnu ekonomsku politiku koja zemlju može dovesti do socijalnog kraha

GOSPODARSTVO NA APARATIMA

Plenković je ispraznio blagajnu kako bi nas sve uvjerio da nam je dobro

Piš: Guste **SANTINI**

Premijer Andrej Plenković uvjerava nas kako je Hrvatska bolje pripremljena za krizu izazvanu koronavirusom nego što je to bila u vrijeme prethodne krize iz 2008. Takve tvrdnje trebale su povećati rejting HDZ-a kod birača. Međutim, kako pokazuju ankete, HDZ ima ozbiljnih problema da pobijedi na predstojećim izborima. Svjesni stanja u kojem se nalazi hrvatsko gospodarstvo i (ne)izvjesnosti turističke sezone, odredili su vrijeme izbora – na početku glavne turističke sezone. Zapravo, premijer Plenković nije imao izbora, ako želi novi mandat, morao je u vrijeme epidemije raspisati parlamentarne izbore jer jesen donosi siguran poraz. Argumentacija kako su izbori na početku glavne turističke sezone nužnost bila je više nego neuvjerljiva – dobiti novi izborni kredibilitet. Stoviše, rečeno je kako nije moguće predviđjeti stanje epidemije u jesen pa je nužno raspisati izbore sada – gotovo pola godine prije kraja mandata. Nije rekao, a morao je, da su izbori nužni kako bi se pripremile potrebne mjere da bi opstao socijalni i politički sustav.

Kako bi ostao na vlasti, trošeno je i potrošeno javnih sredstava koliko je, po mišljenju premijera, trebalo, a trebalo je više nego što su iznosile stvarne i potencijalne rezerve. Nije se štedjelo samo zato da bi se uvjerali građani kako je ova vlada učinkovita, i to samo zato što joj je on na čelu. Hrvatski građani, onakvi kakvi jesu, povjerovali su premijeru Plenkoviću jer je Stožer odlučno pri-

Vlada je dijelila novac šakom i kapom kako se ne bi povećala nezaposlenost, samo zato da dobije novo povjerenje građana. Dijelila i podijelila. Danas očekujemo pomoć od EU-a. Ako izostane dogovor o bespovratnoj pomoći, buduća će vlada za prisutne i nove probleme okriviti sebične razvijene zemlje koje nemaju empatiju za najugroženije članice

stupio suzbijanju širenja koronavirusa. Prihvaćenu politiku i odlučnost Stožera naš premijer poistovjećuje s politikom Vlade kako bi naglasio odlučnost i odgovornost svoje vlade u rješavanju svih problema koji su postojali i postoje.

Tri su mjeseca prošla, a ispraznjena državna blagajna ograničava našeg premijera da nastavi dijeliti novac. Ponovimo: novac se dijelilo samo zato da nezaposleni u tvrtkama ne bi bili registrirani na burzi rada. U isto vrijeme, najugroženiji dio građana nije dobio ništa. Oni nisu bili važni. Zapravo, oni su uvijek na marginama interesa političkih moćnika. Razlog tome je što ne glasaju, a ako glasaju, tada su podijeljeni na "vase" i "naše" pa ih, prema tome, nije potrebno

Naprsto, prošla su vremena kada se moglo uzimati koliko se htjelo kako bi se davalo onima kojima se hoće. Ne treba zaboraviti da se pokloni iz EU-a plaćaju deficitima robne razmjene s ostalim članicama

na negiranje konkurenata. Nije predizborna kampanja inventura učinaka i, na temelju analize i dijagnoze, plan potrebnih i ostvarenih ciljeva. Stranka na vlasti nas uvjerava u velika postignuća, a oporba nam kazuje kako to nije istina, a često to naziva i lažima.

Pritom zaboravljaju da su mnoge sporne odluke u Saboru podržali. Otud raste uvjerenje građana da postoji dogovor između "crvenih" i "plavih". Građani, zabrinuti za svoje zdravlje, dodatno su dezorijentirani, što je cilj vodećih političkih opejca, pa gube svaku nadu u bolju budućnost koju bi odgovorna vlada mogla i morala svojim građanima osigurati.

Hrvatska Vlada nije ostvarila hvale vrijedne rezultate. Zapravo, politika vlade premijera Plenkovića je, preferirajući turistički sektor, znatno pridonijela povećanju rizika i neizvjesnosti, općenito, a u vrijeme krize posebno. Forsiranje turizma nije samo "izum" ove vlade. Premijer Plenković je jednostavno nastavio priču koju su pokrenuli njegovi predšasnici. Uspješnost rada Vlade pokazuje kretanje gospodarstva. Iz javnih podataka je vidljivo da vlada premijera Plenkovića nije dosegla ni u jednoj godini svog mandata razinu gospodarskog rasta premijera Oreškovića (3,5%) koji je to učinio u prvoj i jedinjoj godini obnašanja funkcije premijera. Drugi važan kriterij je deficit robne razmjene s inozemstvom. Rast deficita robne razmjene s inozemstvom bio je vrlo dinamičan i rastao je tijekom cjelokupnog mandata vlade premijera Plenkovića. Turizam je uspio zahvaljujući mnogim političkim i inim okolnostima, što, po prirodi stvari, premijer Plenković određuje kao svoj veliki uspjeh iako bi se uspjeh turističkog sektora dogo-

Plenković i Marić svojom politikom ugrozili hrvatsko gospodarstvo

Oslanjanje samo na turizam dugoročno je opasna strategija koja može dovesti do kolapsa

dio bez obzira na to tko je na vlasti. Posebnost turističkog sektora je što poreze, izravne i neizravne, plaćaju inozemni turisti koji tako dramatično povećavaju porezne prihode. Država, zahvaljujući turističkom sektoru, ostvaruje devizni porezni priljev koji kompenzira rastuću rastranost

politike vlade premijera Plenkovića. Sada kad je "kruta zbilja srušila bajku" problemi se multipliraju – u kontraktivnom smjeru. Smanjenje gospodarske aktivnosti znači da će se suficit pretočiti u deficit platne bilance kao rezultat smanjenja deficita robne razmjene s inozemstvom i potonuća

suficita razmjene usluga zahvaljujući turističkom sektoru. Deficit primarnog dohotka (zbog inozemnog duga i inozemnog vlasništva) mogao bi se povećati, posebice ako se nastavi nerazumna ekonomska politika.

Forsiranje turizma

Doznake iz inozemstva neće moći pokrpati rastuću rupu disbalansa u platnoj bilanci. To je zbilja hrvatskoga gospodarstva za koju premijer Plenković kaže kako je upravo njegova vlada učinila više od bilo koje druge vlade

Doznake iz inozemstva neće moći pokrpati rastuću rupu disbalansa u platnoj bilanci. To je zbilja hrvatskoga gospodarstva za koju premijer Plenković kaže kako je upravo njegova vlada učinila više od bilo koje druge vlade. Da apsurd bude veći, premijer nam kazuje kako je njegova vlada provela

sve reforme koje su uvjet kako bi se kuna zamijenila eurom. Zabrinjavajuća je odluka našeg premijera da treba nastaviti aktivnosti zamjene kune eurom. Naprosto nije moguće shvatiti kako je moguće u vrijeme kada je gospodarstvo na aparatima donositi odluku o zamjeni kune eurom. Moram priznati da je neshvatljivo da se u vrijeme prisutne depresije donosi i provodi dugoročno odlučujuća mjera koja bi mogla ugroziti opstojnost Lijepe Naše.

Krive odluke

Premijer Andrej Plenković svoje odluke naziva političkim. To je točno. Međutim, kako ocijeniti političku odluku koja nije u interesu hrvatskih građana. Tragičnih političkih odluka u Lijepoj Našoj bilo je napretek. Sjetimo se modela privatizacije za koji nitko nije okrivljen, a trebao je. Internacionalizacija bankarskog sustava bila je još jedna tragična politička odluka i nikom ništa. Stabilizacijski program kojim je fiksiran tečaj hrvatskog dinara za

njemačku marku su uvjet kako bi se kuna zamijenila eurom. (1 njemačka marka = 4,444 hrvatska dinara) također je bila politička odluka.

Autori Stabilizacijskog programa izvršili su potrebne analize i jasno poručili Vladi kako taj program treba pretočiti u Razvojni program (u roku od šest mjeseci). Autori su bili odgovorni u svom prijedlogu, što je kao pristup napušteno. Razvojni program nije bilo niti ga danas imamo. Nije poznato je li mogućnost ugovaranja kreditnih poslova uz valutnu klauzulu bila politička odluka, "griješ propusta" ili tek obično neznanje.

Smatram da se svjesno omogućilo ugovaranje kreditnih odnosa uz valutnu klauzulu kako bi se "uvezlo" što više kredita iz inozemstva, putem internacionaliziranog bankarskog sustava, i tako zadovoljila potražnja za kreditima. Posljedica političke odluke je višestruka. Građani su se zadužili iznad kreditnog kapaciteta, povećao se deficit robne razmjene

DUSKO JANAMAZ/PIXSELL

Predsjednik Vlade provodi pogrešnu ekonomsku politiku koja zemlju može dovesti do socijalnog kraha

inozemstvom, eutanazirano je domaće gospodarstvo, rast inozemnog duga snažno je povećao aprecijacijske pritiske na domaću valutu (što sam nazvao hrvatskom bolešću kako bih izrazio poseban slučaj nizozemske bolesti). Nije se vodilo računa o sektorskom rasporedu tako povećanog kreditnog potencijala. Stara devizna štednja također je bila politička odluka koja je pogodovala u procesu privatizacije društvenog vlasništva koje je bilo materijalna osnova mirovinskog sustava. Brodogradnja, prodaja INA-e, Plive, samo su najpoznatiji pojedinačni primjeri političkih odluka. Bilo je mnogo poraznih političkih odluka čiju cijenu plaćaju hrvatski građani.

Stječe se dojam da izraz politička odluka predstavlja neutemeljenu odluku za koju političari ne odgovaraju. Upravo predizborna kampanja pokazuje kako će nova/stara vlast nastaviti s političkim odlukama, ne vodeći se, pritom, interesima hrvatskih građana.

Prazna blagajna

Zašto je hrvatsko gospodarstvo na aparatima? Vlada Andreja Plenkovića dijelila je novac kapom i šakom kako se ne bi povećala nezaposlenost samo zato da dobije novo povjerenje građana. Dijelila i podijelila. Danas kada je blagajna prazna, očekujemo pomoć od EU-a. Ako izostane dogovor o bespovratnoj pomoći, buduća će vlada za prisutne i nove probleme okriviti sebične razvijene zemlje koje nemaju empatiju za one najugroženije članice, posebno EU-ovo Kosovo - Hrvatsku. Za Grčku nije bilo poklona koji bi sanirali štetu izazvanu tadašnjom krizom.

Za razliku od Grčke, Hrvatska je u boljoj poziciji jer je Francuska u nezavidnom položaju. Nije nebitno stanje u Italiji i Španjolskoj. Grčki problemi su se mogli ignorirati, a francuski problemi su, po definiciji, problemi EU-a. To dobro zna naš premijer pa je već izračunao kako bismo mogli dobiti čak 20 milijardi eura. Ogroman novac.

Koliko je to novca, u našim uvjetima, dovoljno je reći da iznos od 20 milijardi predstavlja gotovo 40% društvenog proizvoda. To je ipak zasad samo predizborna priča. Smatram da će konačno rješenje preferirati mogućnost dodatnog zaduživanja umjesto najavljenih poklona. Naime, razvijene zemlje koje su odgovorne prema svojim građanima ne smatraju da je ispravno povećati poreze svojim građanima i tako prikupljena sredstva pokloniti zemljama koje su se neodgovorno ponašale prije krize.

Financijske obveze

U sredstvima priopćavanja nazivaju ih pogrđnim imenima. S kojim pravom? Zašto bi Austrija, Nizozemska, Danska i Švedska bile škrte samo zato što brane interese svojih građana? EU nije karitativni projekt. EU je projekt, barem zasad, koji povezuje zainteresirane članice u ostvarivanju njihovih nacionalnih interesa. Dvadeseto stoljeće

Prodaja INA-e bila je dugoročno jedna od najvećih pogrešaka u hrvatskoj politici

bilo je stoljeće ratnih razaranja i nazadovanja Europe. Povezivanje zemalja velik je iskorak u traženju i nalaženju stabilnijih odnosa među članicama. To ne znači da nema problema. To znači da su erupcije novih sukoba znatno smanjene.

EU nije u mogućnosti nametnuti financijske obveze svojim članicama. Da je Hrvatska kojim slučajem razvijena zemlja, umjesto povećanja poreza svojim građanima, predlagala bi mogućnost zaduživanja zemalja koje imaju probleme. Ne bi prihvatila dijeljenje sredstava zemljama koje su vodile nerazboritu politiku.

Loš pristup

Da je tome tako, dovoljno je sjetiti se stavova tadašnjih hrvatskih vlasti koje su ustrajno zahtijevale smanjenje doprinosa razvijениh republika za razvoj manje razvijениh republika i Kosova. Tako dolazimo do temeljnog problema hrvatskoga gospodarstva. Hrvatska je vlast podijelila ne samo ono što je imala, a imala je malo. Uporno smo rastrošni pa izlaz iz nezavidnog stanja tražimo putem pomoći iz EU-a. Bez pomoći EU-a gospodarstvo će dramatično potonuti. Kako bi se punile baterije aparata na kojima preživljava hrvatsko gospodarstvo, potrebna je besplatna energija. To je razlog što naš premijer slavedobitno priopćava hrvatskom puku kako ćemo dobiti puno pomoći pa, prema tome, nema mjesta za zabrinutost. To prihvaćaju ostale političke opcije, kao da su naznačeni pokloni činjenica, a ne upitna priča. Zbog toga svakom prilikom naš premijer naglašava pomoć koju dobivamo iz kohezivskih fondova.

Zbog toga uspoređujem Hrvatsku s Kosovom. To je tragična zbilja u kojoj živimo i djelujemo. Zato sam "pakete mjera" koje je donijela vlada premijera Plenkovića odredio kao loš pristup jer pokloni nisu primjereni tržišnom načinu privredivanja. Umjesto dijeljenja, valjalo je odobravati kredite i dokapitalizirati tvrtke koje bi, po prestanku epidemije, bile lokomotiva dina-

miziranju gospodarske aktivnosti. Pritom moramo imati u vidu svima jasnu i tvrdoglavu činjenicu kako je hrvatsko gospodarstvo i prije krize bilo nekonkurentno. Cilj dijeljenja je preživljavanje i ništa više. Konkurentnost hrvatskog gospodarstva u ovoj će se krizi smanjiti. Samo odlučne i učinkovite politike mogu mijenjati stanje.

Naime, razvijene zemlje su subvencionirale svojem konkurentnom gospodarstvu dio plaća (u postotku, da ne bi dana subvencija postala preprekom reinženjeringu tvrtki) kako bi bile spremne da po okončanju epidemije učin-

Zbog poteza Vlade, BAT je ozbiljno zaprijetio odlaskom iz Rovinja

Umjetni tečaj hrvatskog dinara i s njim vezani krediti svojevrstveno su uništili hrvatske građane

Plenkovićevo vlada nije ostvarila gospodarski rast čak ni kao kratkotrajna vlada Tihomira Oreškovića

Hrvatska si u ovom trenutku zbog povećanja trošarina na duhan ne može dopustiti odlazak BAT-a. Bio bi to snažan udar na postojeće nezavidno stanje, s jedne strane, i loš signal potencijalnim investitorima, s druge strane

miziranju gospodarske aktivnosti. Pritom moramo imati u vidu svima jasnu i tvrdoglavu činjenicu kako je hrvatsko gospodarstvo i prije krize bilo nekonkurentno. Cilj dijeljenja je preživljavanje i ništa više. Konkurentnost hrvatskog gospodarstva u ovoj će se krizi smanjiti. Samo odlučne i učinkovite politike mogu mijenjati stanje.

Naime, razvijene zemlje su subvencionirale svojem konkurentnom gospodarstvu dio plaća (u postotku, da ne bi dana subvencija postala preprekom reinženjeringu tvrtki) kako bi bile spremne da po okončanju epidemije učin-

kovito nastave s poslovanjem. Hrvatsko je gospodarstvo u dobrim vremenima ostvarivalo velike deficite robne razmjene s inozemstvom, što je postalo svima jasno u vrijeme prisutne epidemije.

Odlazak BAT-a

Rastući deficit robne razmjene valja identificirati kao slabljenje domaćega gospodarstva. I opet ukazujem na slučaj slovenskoga gospodarstva koje učinkovito provodi svoju izveznu orijentaciju. Izvezna orijentacija je u hrvatskom slučaju samo prigodan privjesak koji čujemo od vremena do vremena, i to u obliku for-

me bez ikakvog sadržaja. Kako bih konkretizirao rad vlade našeg premijera Plenkovića, uzet ću prisutnu zabrinutost radnika Tvornice duhana Rovinj, danas u vlasništvu BAT-a. BAT je najavio kako će preseliti svoju proizvodnju cigareta u neku drugu, razumniju zemlju. Multinacionalne korporacije često ističu da im se nastavak poslovne aktivnosti ne isplati kako bi dobile dodatne pogodnosti.

Privlačenje stranih investicija zahtijeva jasnu koncepciju. U prvom redu ona mora imati za cilj dinamiziranje domaćega gospodarstva. Takve investicije su do-

brodošle. Dolazak BAT-a je dobrodošao jer njegova aktivnost zapošljava velik broj radnika. Veliko je postignuće da se rovinjski program temelji na domaćoj sirovini.

Pritom izvezna orijentacija BAT-ove tvornice povećava izveznu orijentaciju ukupnoga hr-

vatskoga gospodarstva. Predmet prijepora je povećanje trošarina na duhan. Hrvatska Vlada te je činjenice morala imati u vidu kad je povećala trošarinu na duhan. BAT nije tvrtka koja ovisi o volji hrvatske Vlade. BAT je tvrtka koja je, u najmanju ruku, ravnopravan partner hrvatskoj

vlasti. Bilo bi dobro da Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska udruga poslodavaca prouče pristup BAT-a. Hrvatska si u ovom trenutku ne može dopustiti odlazak BAT-a.

Bio bi to snažan udar na postojeće nezavidno stanje, s jedne strane, i loš signal potencijal-

nim investitorima, s druge strane. Hrvatska će u pregovorima morati dokazati da se poslovna aktivnost BAT-a korektno i konkurentno tretira. Za to su potrebni argumenti. BAT s pravom zahtijeva partnerski odnos hrvatskih vlasti kako bi nastavio poslovnu aktivnost.

Prema tome, za pregovore s BAT-om treba napraviti analizu troškova i koristi kako uglednu korporaciju ne bismo, zbog naše površnosti, prisilili da ode. Ponovimo, BAT-ova tvornica cigareta proizvodi duhan u Hrvatskoj. Izrađuje cigarete u Hrvatskoj. Proizvedene cigarete izvozi u inozemstvo. Važno je zaključiti kako do spora između BAT-a i hrvatskih vlasti nije smjelo doći.

Upitna mjera

Prisutna rasprava o smanjenju radnog tjedna mora uvažavati ekonomski pristup. Svaka zemlja članica samostalno odlučuje o tjeđnom fondu radnih sati. Zemlje koje imaju visoku produktivnost mogu, koliko im to dopušta konkurentnost njihova gospodarstva, skratiti radni tjedan. Godinama se zalažem za smanjenje tjeđnog fonda radnih sati i produženje radnog vijeka. Supstitucija rada kapitalom je u samoj biti tržišnog načina privredivanja.

U Hrvatskoj je, nažalost, produktivnost na vrlo niskoj razini pa je smanjenje radnog tjedna upitna mjera kako bi se smanjili učinci krize. Za razliku od Hrvat-

ske, subvencioniranje u razvijениm zemljama kako bi se smanjio broj radnih sati je dobrodošlo jer je moguće takvu subvenciju interpretirati kao subvenciju transformacijskom procesu. U Hrvatskoj izvalja subvencionirati tvrtke koje su bile prije krize izvezno orijentirane. Nažalost njih je malo, što iznova upućuje na tragično stanje hrvatskoga gospodarstva. Pritusutna kriza će redefinirati pojam

zaposlenosti prije i poslije krize. Da bismo izbjegli statističku zamku, gospodarsku aktivnost moramo mjeriti, ne po broju zaposlenih, nego po veličini dodane vrijednosti.

Ona će se smanjiti u ovoj, a po svemu sudeći i u sljedećoj godini. Gospodarski rezultati smanjit će porezni kapacitet, što će rezultirati povećanjem proračunskog deficita. Umjesto povećanja proračunskog deficita, valjalo bi provesti reforme. Međutim, iskustvo nam kazuje kako nije primjereno očekivati reformnske promjene. Država će i nadalje uzimati koliko joj treba, a poreznim obveznicima prepustiti sve manji dio novo dodane vrijednosti.

Međutim, nerazumna politika ima sve manje prostora jer porezna presija iznad poreznog kapaciteta dramatično smanjuje gospodarsku aktivnost. Naprosto, prošla su vremena kada se moglo uzimati koliko se htjelo kako bi se davalo onima kojima se hoće. Ne treba zaboraviti da se pokloni iz EU-a plaćaju deficitima robne razmjene s ostalim članicama. Ponovimo – kruta zbilja srušila je bajku. ■

Hrvatska Vlada nije ostvarila hvale vrijedne rezultate. Zapravo, politika vlade premijera Plenkovića, preferirajući turistički sektor, znatno je pridonijela povećanju rizika i neizvjesnosti, općenito, a u vrijeme krize posebno

TV ŠIBENIK

ZA OGLAŠAVANJE
KONTAKTIRAJTE

marketing@tvs.hr

091 / 1100190

022 / 218081